

Γιώργος Καργιωτάκης Αλεξάνδρα Μαραγκού
Νατάσσα Μπελίτσου Βασιλική Σοφού

Β' Δημοτικού

Μαθηματικά

Τετράδιο εργασιών

β' τεύχος

Μαθηματικά
Β΄ Δημοτικού

Τετράδιο εργασιών
β΄ τεύχος

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΡΧΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ	Γιώργος Καργιωτάκης , <i>Εκπαιδευτικός</i> Αλεξάνδρα Μαραγκού , <i>Εκπαιδευτικός</i> Νατάσσα Μπελίτσου , <i>Εκπαιδευτικός</i> Βασιλική Σοφού , <i>Εκπαιδευτικός</i>
ΚΡΙΤΕΣ-ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ	Μαρία Νικολακάκη , <i>Λέκτορας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας</i> Στέφανος Παπαστεργιόπουλος , <i>Σχολικός Σύμβουλος</i> Μιχαήλ Σκαλοχωρίτης , <i>Εκπαιδευτικός</i>
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ	Σοφία Τουλιάτου , <i>Σκιτσογράφος - Εικονογράφος</i>
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ	Ο ανάδοχος της συγγραφής
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ	Γεώργιος Τύπας , <i>Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου</i>
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ	Ιωάννης Ζιάραγκας , <i>Εκπαιδευτικός</i>
ΕΞΩΦΥΛΛΟ	Σπύρος Βερούκιος , <i>Εικαστικός Καλλιτέχνης</i>
ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ	ACCESS ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ Α.Ε.

Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία Πράξεων 2.2.1.α:
«Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»

Πράξη με τίτλο:

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Μιχάλης Αγ. Παπαδόπουλος
Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ.
Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

«Συγγραφή νέων βιβλίων και παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΓΣ για το Δημοτικό και το Νηπιαγωγείο»

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Τύπας
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου
Γεώργιος Οικονόμου
Μόνιμος Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΠΑΝΕΚΔΟΣΗΣ

Η επανέκδοση του παρόντος βιβλίου πραγματοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών & Εκδόσεων «Διόφαντος» μέσω ψηφιακής μακέτας, η οποία δημιουργήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΣΠΑ / ΕΠ «Εκπαίδευση & Διά Βίου Μάθηση» / Πράξη «ΣΤΗΡΙΖΩ».

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
«Εκπαίδευση στην Κοινωνία της Γνώσης»

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
Πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Οι διορθώσεις πραγματοποιήθηκαν κατόπιν έγκρισης του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Γιώργος Καργιωτάκης Αλεξάνδρα Μαραγκού
Νατάσσα Μπελίτσου Βασιλική Σοφού

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Η συγγραφή και η επιστημονική επιμέλεια του βιβλίου πραγματοποιήθηκε
υπό την αιγίδα του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Μαθηματικά Β' Δημοτικού

Τετράδιο εργασιών
β' τεύχος

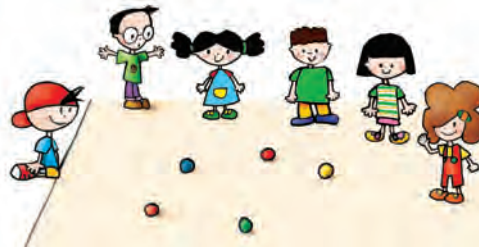
Περιεχόμενα

Γνωστικές Περιοχές

◆ Επαναληπτικά

- αριθμοί
- αριθμοί και πράξεις
- γεωμετρία
- μετρήσεις
- στατιστική
- μοτίβα
- πρόβλημα

Δεν είπαμε πως οι γνωστικές περιοχές δεν είναι για παιχνίδι!

Οι κεντρικοί ήρωες του βιβλίου εμφανίζονται για να βοηθήσουν στη σταθερή σεναριακή δομή των δραστηριοτήτων ανακάλυψης.

Η Ελένη

Ο Νικόλας

Η Άννα

Ο Χρήστος

Ο Σπίδας

Η Νεσχάν

Ο Πέτρος

Η Μαρίνα

Ο Σπύρος

Η Κλόντια

(*) σύμβολα-«κλειδιά» για το είδος εργασίας που ακολουθεί:

- εργασία με τον διπλανό

- εργασία με την ομάδα

- συζήτηση στην τάξη

- εικονίδιο ανταλλαγής

- χρήση εποπτικού υλικού

- χρήση χάρακα ή γνώμονα

- φάκελος μαθητή

Ενότητα 3

16	Γνωρίζω καλύτερα τα γεωμετρικά μοτίβα Στο μουσείο	6-7
17	Υπολογίζω με πολλούς τρόπους μέχρι το 100. Εισαγωγή στην προπαίδεια Η δανειστική βιβλιοθήκη	8-9
18	Φτιάχνω διψήφιους αριθμούς με πρόσθεση ίδιων ή διαφορετικών αριθμών Το κρυφό	10-11
19	Γνωρίζω τα αριθμητικά μοτίβα. Εισαγωγή στην προπαίδεια Στη σειρά	12-13
20	Ελέγχω, διορθώνω και συμπληρώνω προβλήματα Η πρόσκληση	14-15
21	Λύνω σύνθετα προβλήματα (α) Στο διάλειμμα	16-17
22	Αναλύω αριθμούς μέχρι το 100. Εισαγωγή στην προπαίδεια Στο χωράφι	18-19
23	Υπολογίζω με πολλούς τρόπους: Το συμπλήρωμα του 100 Τα πακέτα	20-21
3ο	ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ Κεφάλαια 16-23	22-23

Β' Περίοδος

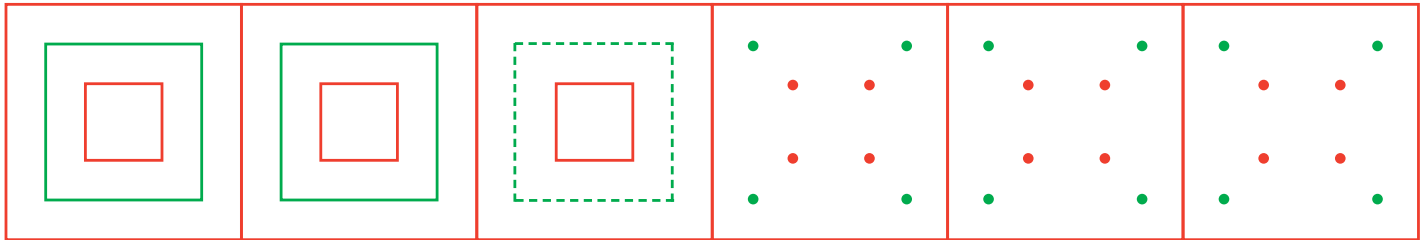
Ενότητα 4

24	Βρίσκω την προπαίδεια του 10 και του 5 Το εργαστήρι κεραμικής	24-25
25	Βρίσκω την προπαίδεια του 2 και του 4 Το τσίρκο	26-27
26	Βρίσκω την προπαίδεια του 8 Ο φούρνος του κυρ Σταμάτη	28-29
27	Βρίσκω την προπαίδεια του 7 Το δωμάτιο του Κωνσταντίνου	30-31
28	Βρίσκω την προπαίδεια του 3 και του 6 Παιχνίδια και σπαζοκεφαλιές	32-33
4ο	ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ Κεφάλαια 24-28	34-35

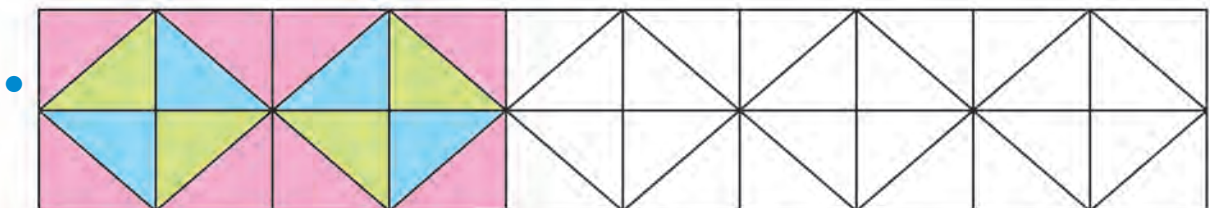
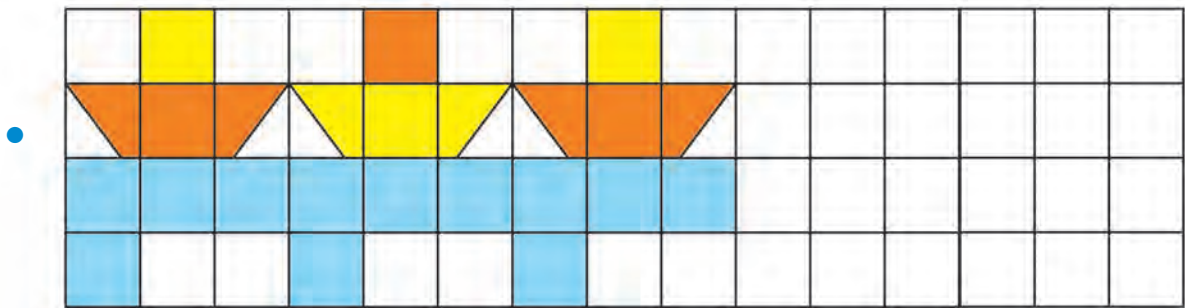
16

Γνωρίζω καλύτερα τα γεωμετρικά μοτίβα

- α. Παρατηρώ προσεχτικά το μοτίβο από αγγεία της Αρχαίας Ελλάδας. Μετά συνεχίζω χρησιμοποιώντας τον χάρακα και τα σωστά χρώματα.

- β. Συνεχίζω τα γεωμετρικά μοτίβα με τα σωστά χρώματα.

- Κυκλώνω τα κομμάτια που επαναλαμβάνονται (στοιχείο του μοτίβου).

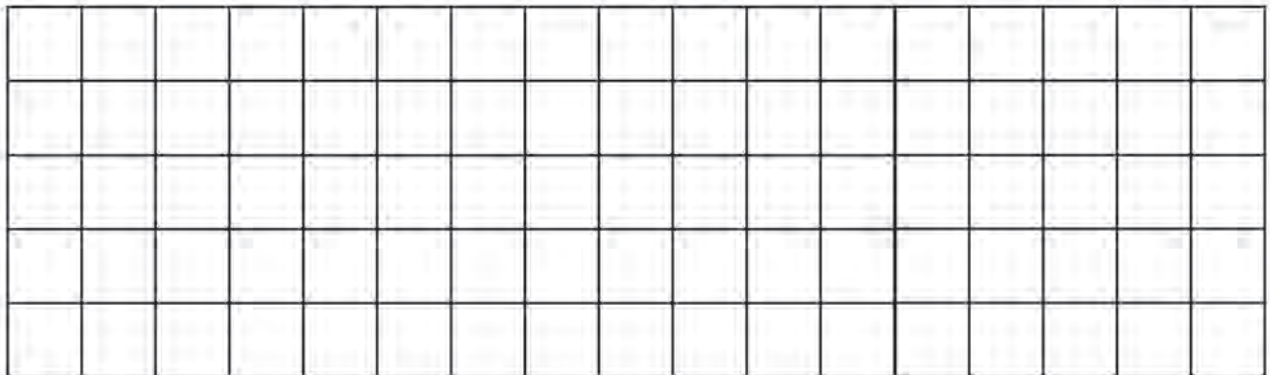
Ενότητα 3

γ. Παρατηρώ προσεχτικά. Ανακαλύπτω τον κανόνα και συνεχίζω με τα σωστά χρώματα.

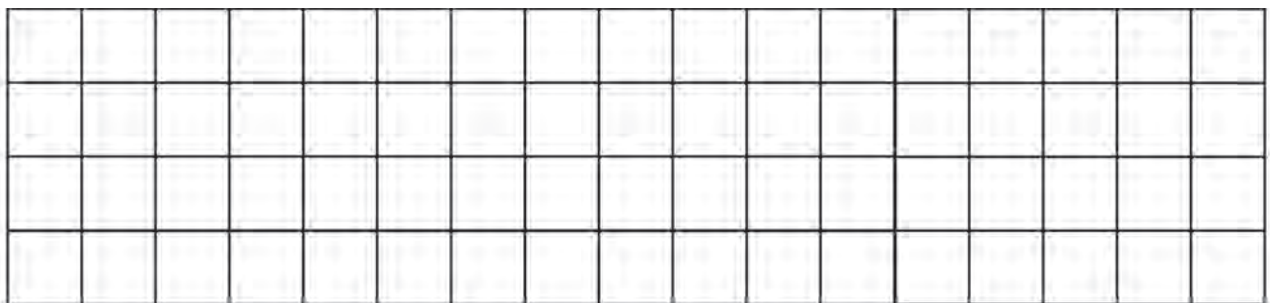

- Κυκλώνω τα κομμάτια που επαναλαμβάνονται (στοιχείο του μοτίβου).

δ. Φτιάχνουμε το δικό μας μοτίβο. Χρησιμοποιούμε 4 χρώματα.

ή

17

Υπολογίζω με πολλούς τρόπους μέχρι το 100. Εισαγωγή στην προπαίδεια

- α. Τα παιδιά διάβασαν το παραμύθι για τις 4 εποχές και τους 12 μήνες και αποφάσισαν να κάνουν ημερολόγιο στην τάξη τους. Υπολόγισαν πόσες ημέρες έχει η κάθε εποχή.

Φθινόπωρο: Περίπου ημέρες.

Σεπτέμβριος: 30 ημέρες

Οκτώβριος: 31 ημέρες

Νοέμβριος: 30 ημέρες

Σύνολο: ημέρες.

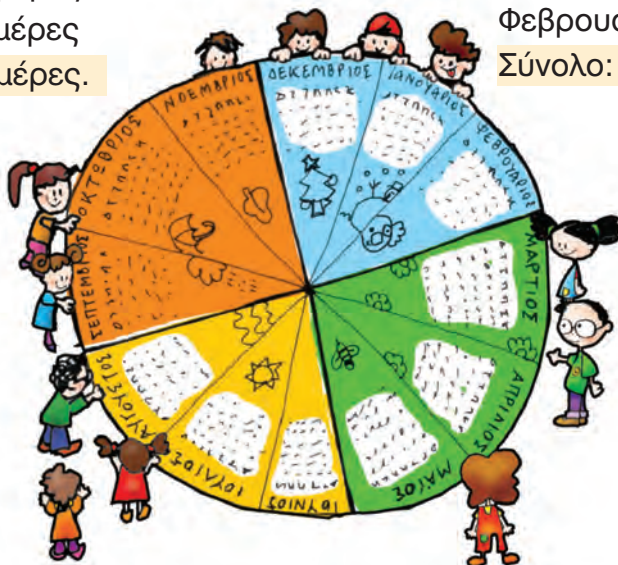
Χειμώνας: Περίπου ημέρες.

Δεκέμβριος: 31 ημέρες

Ιανουάριος: 31 ημέρες

Φεβρουάριος: 28 ή 29 ημέρες

Σύνολο: ή ημέρες.

Καλοκαίρι: Περίπου ημέρες.

Ιούνιος: 30 ημέρες

Ιούλιος: 31 ημέρες

Αύγουστος: 31 ημέρες

Σύνολο: ημέρες.

Άνοιξη: Περίπου ημέρες.

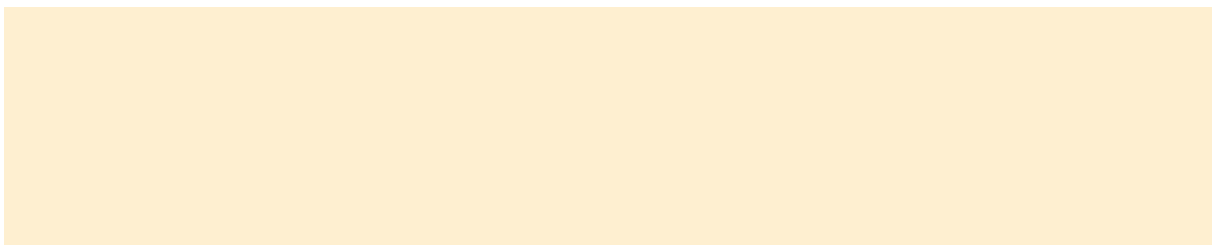
Μάρτιος: 31 ημέρες

Απρίλιος: 30 ημέρες

Μάιος: 31 ημέρες

Σύνολο: ημέρες.

- Ποιες εποχές έχουν τις περισσότερες ημέρες;
- Ελέγχω με κάθετη πράξη για τους μήνες του καλοκαιριού και του φθινοπώρου.

Με ποιον τρόπο μπορούμε εύκολα να εκτιμήσουμε αρχικά το αποτέλεσμα αν παρατηρήσουμε τους αριθμούς; Συζητάμε στην τάξη.

Ενότητα 3

β. Τι γραμματόσημα θα βάλει ο Πέτρος στον φάκελο; Διαλέγω κάθε φορά τον σωστό συνδυασμό.

8 λ.
το κάθε
γραμματόσημο

17 λ.
το κάθε
γραμματόσημο

15 λ.
το κάθε
γραμματόσημο

- Τα γραμματόσημα κοστίζουν συνολικά 25 λεπτά. Τα ζωγραφίζω στον φάκελο.

Υπολογίζω:

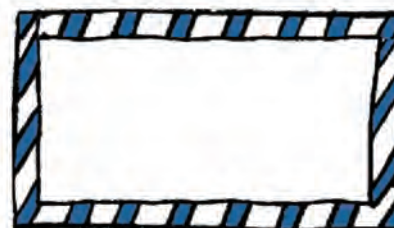
- Τα γραμματόσημα κοστίζουν συνολικά 30 λεπτά. Τα ζωγραφίζω στον φάκελο.

Υπολογίζω:

- Τα γραμματόσημα κοστίζουν συνολικά 80 λεπτά. Τα ζωγραφίζω στον φάκελο.

Υπολογίζω:

- Τα γραμματόσημα κοστίζουν συνολικά 100 λεπτά. Τα ζωγραφίζω στον φάκελο.

Υπολογίζω:

18

Φτιάχνω διψήφιους αριθμούς με πρόσθεση ίδιων ή διαφορετικών αριθμών

- α. Η Ελένη διάβασε αυτή την εβδομάδα ολόκληρο το βιβλίο «Η αδερφή μου η Κλάρα και τα φαντάσματα». Κάθε μέρα διάβαζε 5 σελίδες. Πόσες σελίδες έχει το βιβλίο;

ΠΑΝΟΥΡΓΙΟΣ	
10	ΔΕΥΤΕΡΑ
11	ΤΡΙΤΗ
12	ΤΕΤΑΡΤΗ
13	ΠΕΜΠΤΗ
14	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
15	ΣΑΒΒΑΤΟ
16	ΚΥΡΙΑΚΗ

Βάζω στη σωστή λύση.

$$5 + 5 + 5 + 5 =$$

20 σελίδες

ή

$$4 \times 5 = 20$$

$$5 + 5 = 10$$

$$5 + 5 = 10$$

$$5 + 5 = 10$$

$$30 + 5 = 35$$

35 σελίδες

ή

$$7 \text{ φορές το } 5 = 35$$

$$5 + 5 + 5 + 5 + 5 + 5$$

= 30 σελίδες

ή

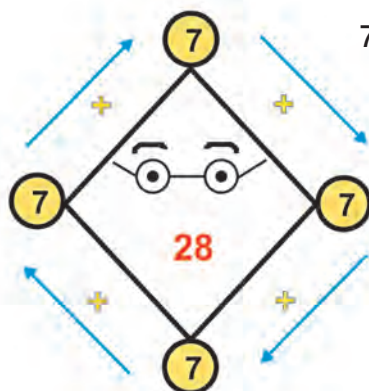
$$6 \times 5 = 30$$

Συζητάμε στην τάξη; Ποια λύση με μπέρδεψε; Εξηγώ γιατί.

- Φτιάχνουμε κι εμείς ένα πρόβλημα που μπορεί να λυθεί με πρόσθεση ίδιων αριθμών.
 Προτείνουμε τη λύση του.

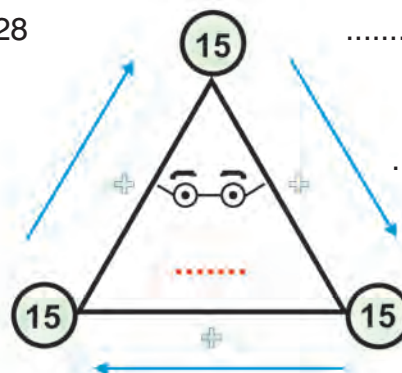
- β. Υπολογίζω με τον νου και συμπληρώνω τους αριθμούς που λείπουν μέσα στο σχήμα. Ελέγχω όπως στο παράδειγμα αν υπολόγισα σωστά, με πρόσθεση και πολλαπλασιασμό.

$$7 + 7 + 7 + 7 = 28$$

ή

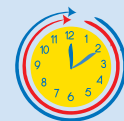
$$4 \times 7 = 28$$

.....

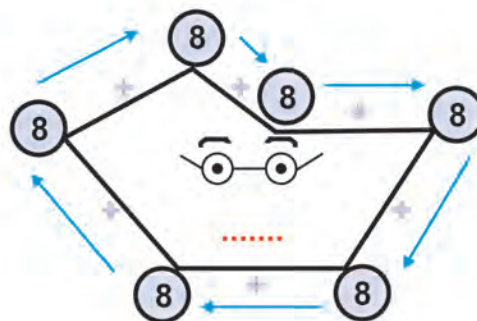
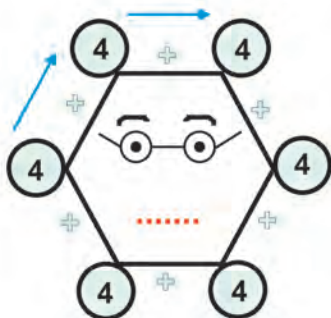
ή

$$\dots \times \dots = \dots$$

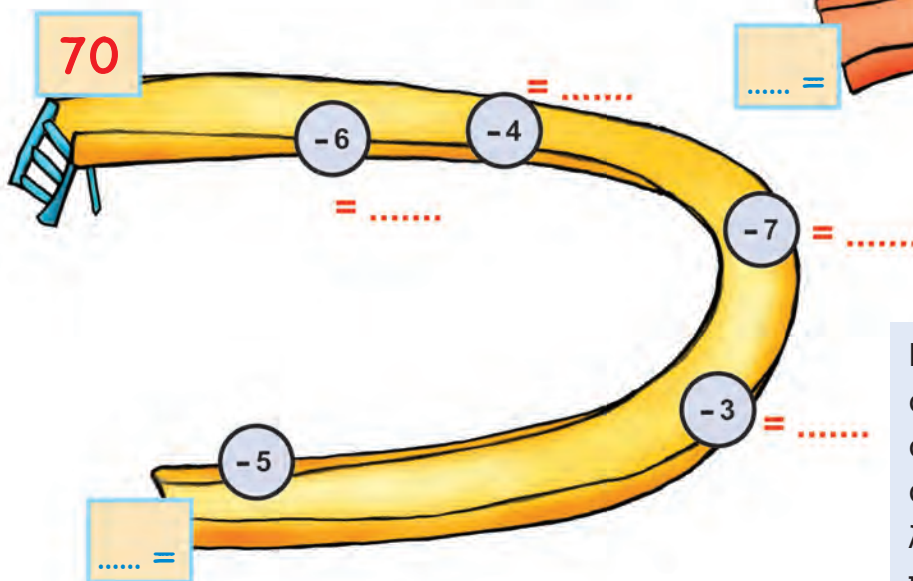
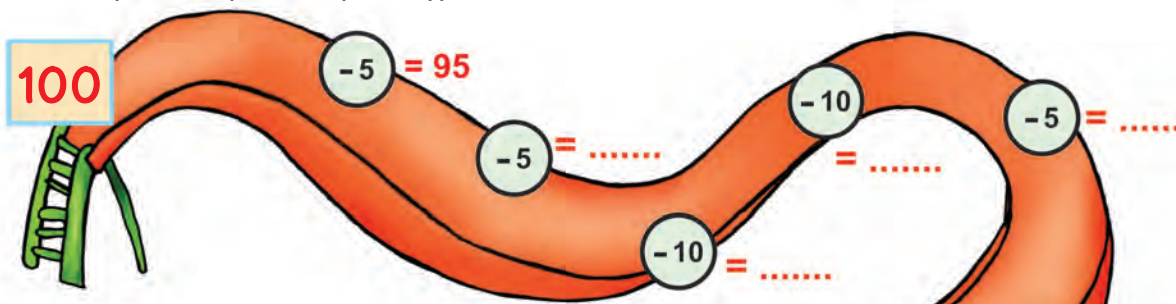
Ενότητα 3

..... ή x =

- Ποιο από τα τέσσερα σχήματα έχει τις περισσότερες πλευρές; Χρωματίζω το εσωτερικό του κίτρινο.

γ. Συμπληρώνω τους αριθμούς που λείπουν. Σε κάθε υπολογισμό με τον νου, γράφω το αποτέλεσμα όπως στο παράδειγμα:

Ελέγχω αν έκανα σωστά τους υπολογισμούς ανεβαίνοντας ανάποδα την τσουλήθρα και κάνοντας πρόσθεση.

19

Γνωρίζω τα αριθμητικά μοτίβα. Εισαγωγή στην προπαίδεια

α. Παρατηρώ και βρίσκω το επόμενο. Βάζω στο σωστό.

•

•

•

β. Παρατηρώ προσεχτικά. Κυκλώνω τους αριθμούς που επαναλαμβάνονται (το στοιχείο του μοτίβου). Μετά υπολογίζω την αξία ολόκληρου του μοτίβου.

• $3 + 2 + 15 + 3 + 2 + 15 + 3 + 2 + 15 + 3 + 2 + 15$

Επαναλαμβάνονται ... φορές οι αριθμοί ... + ... + ... ή ... φορές το άθροισμα ...

• Η συνολική αξία του μοτίβου είναι: ...

• Μπορούμε να υπολογίσουμε το άθροισμα με άλλο τρόπο;

.....

• $15 + 4 + 1 + 2 + 3 + 15 + 4 + 1 + 2 + 3 + 15 + 4 + 1 + 2 + 3$

Επαναλαμβάνονται ... φορές οι αριθμοί ή ... φορές το άθροισμα ...

• Η συνολική αξία του μοτίβου είναι:

• Μπορούμε να υπολογίσουμε το άθροισμα με άλλο τρόπο;

.....

Συζητάμε στην τάξη τις στρατηγικές που βρήκαμε για να υπολογίσουμε.

Ενότητα 3

γ. Ποιες θα είναι οι επόμενες 4 χάντρες; Τις ζωγραφίζω.

δ. Παρατηρώ προσεχτικά. Για να φτιάξω ένα κορδόνι με 26 χάντρες, όπως τις παρακάτω, πόσες ροζ και πόσες πράσινες χάντρες θα χρησιμοποιήσω;

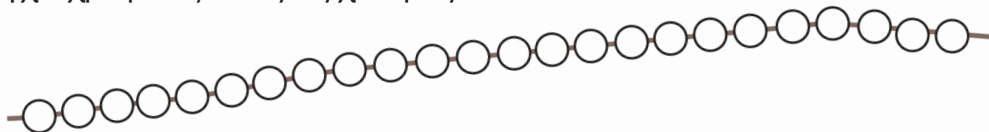
Συμπληρώνω τον πίνακα.

Οι πράσινες είναι συνολικά	
Οι ροζ είναι συνολικά	
Όλες μαζί οι χάντρες είναι	

ε. Μπορούμε να φτιάξουμε ένα κορδόνι με 24 χάντρες, κόκκινες και μπλε, έτσι ώστε κάθε φορά μετά από 3 κόκκινες να υπάρχει 1 μπλε;

Εκτιμώ: Βάζω ΝΑΙ ΟΧΙ

Ελέγχω χρωματίζοντας τις χάντρες.

• Πόσες κόκκινες και πόσες μπλε χάντρες υπάρχουν συνολικά; Συμπληρώνω τον πίνακα.

οι μπλε
οι κόκκινες
όλες μαζί

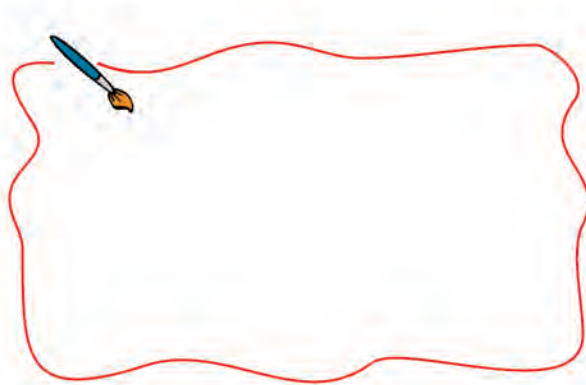
α. Συμπληρώνω το πρόβλημα ώστε να μπορεί να λυθεί:

Η Κλόντια θέλει να αγοράσει ένα ζευγάρι γάντια και μια ομπρέλα. Πόσα ρέστα πήρε;

Το ξαναγράφω σωστά:

.....

.....

Εκτιμώ: Πήρε περίπου ρέστα.

Υπολογίζω με ακρίβεια:

Πήρε ρέστα

β. Διορθώνω το πρόβλημα ώστε να μπορεί να λυθεί. Μετά το δίνω στον διπλανό μου να το λύσει:

«Ο Κώστας έφτιαξε ένα παζλ με 60 κομμάτια. Την πρώτη ημέρα έφτιαξε τα μισά κομμάτια του παζλ. Τη δεύτερη ημέρα έφτιαξε τα υπόλοιπα 40 κομμάτια του παζλ. Πόσα κομμάτια έφτιαξε την τρίτη ημέρα;»

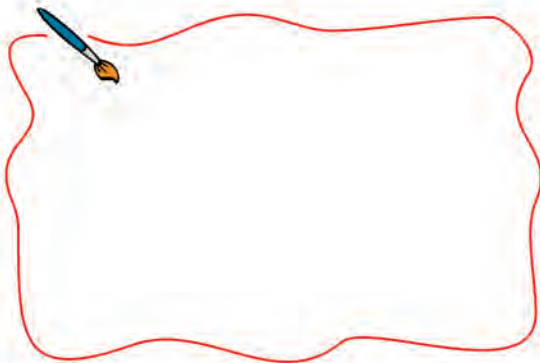
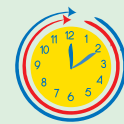
Πρόβλημα:

.....

.....

.....

.....

Εκτιμώ:

Υπολογίζω με ακρίβεια:

Την τρίτη ημέρα έφτιαξε

γ. Παρατηρώ προσεχτικά. Συμπληρώνω.

- Αν = 2, = 3 και = 6,

τότε

+ + + + + + + + + + =

- Μπορώ να υπολογίσω το συνολικό άθροισμα

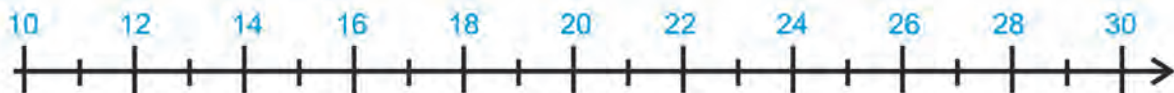
αν = 4, = 6 και = 12

Εκτιμώ:

Υπολογίζω με ακρίβεια:

δ. Ψάχνω έναν αριθμό που:

- είναι μεγαλύτερος από το 10 και τελειώνει σε 8.
- είναι μικρότερος από το 38.

Εξηγώ πώς τον βρήκα:

Συζητάμε στην τάξη για τις λύσεις που βρήκαμε.

α. Ο Χρήστος έχει

1 € 50 λ.

2 €

3 €

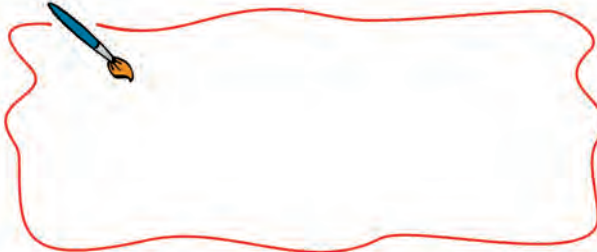

8 €

6 € 50 λ.

- Αγόρασε χυμό και ποπκόρν. Πόσα ρέστα πήρε;

Εκτιμώ: Περίπου €

Υπολογίζω με ακρίβεια:

- Τι μπορεί να αγοράσει αν δεν πήρε καθόλου ρέστα;

Προτείνω μια ιδέα:

Υπολογίζω πόσο πλήρωσε:

Συζητάμε στην τάξη για τις λύσεις που βρήκαμε.

β. Παρατηρώ προσεχτικά και συμπληρώνω τους αριθμούς που λείπουν.

$$15 + 3 + \square = 20$$

$$45 + \square + \square = 56$$

$$61 - \square - 10 = 50$$

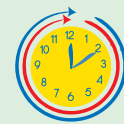
$$32 - 2 - \square = 22$$

$$17 - \square - \square = 9$$

$$8 + \square + 10 = 21$$

$$52 - 10 - \square = 39$$

$$27 + \square + 10 = 40$$

γ. Ο κυρ Παναγιώτης έφτιαξε 3 ίδια ταψιά γαλακτομπούρεκο. Όλα τα κομμάτια γαλακτομπούρεκο ήταν 36.

- Πόσα κομμάτια είχε κάθε ταψί;

Εκτιμώ: Περισσότερα από 10 κομμάτια

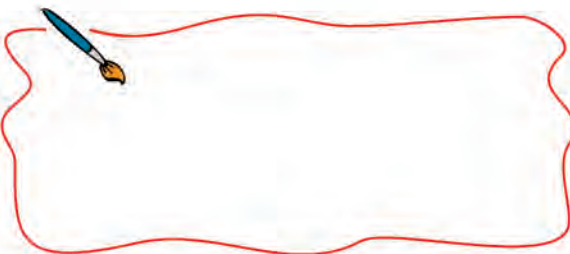
 Λιγότερα από 10 κομμάτια

Ζωγραφίζω κι ελέγχω την εκτίμησή μου:

Υπολογίζω με ακρίβεια:

- Αν έφτιαχνε άλλο ένα ίδιο ταψί γαλακτομπούρεκο, πόσα συνολικά θα ήταν τα κομμάτια;

Εκτιμώ: Περίπου

Υπολογίζω με ακρίβεια:

δ. Στον φούρνο.

Η Ελένη αγόρασε:

1 € 10 λ.

Η Άννα αγόρασε:

1 € 60 λ.

Πήρα ρέστα

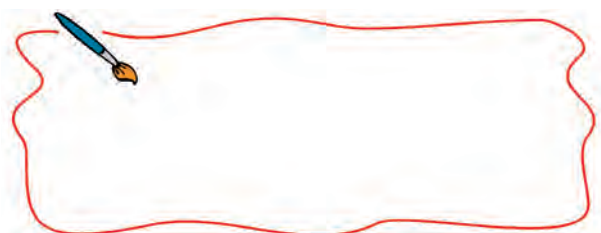
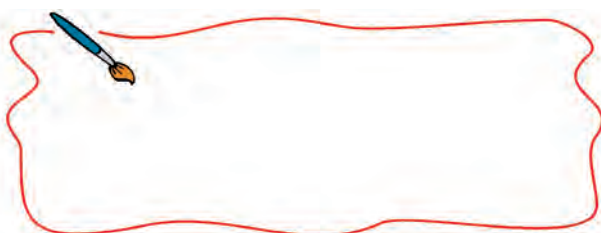
Η Άννα πήρε τόσα ρέστα όσα και η Ελένη.

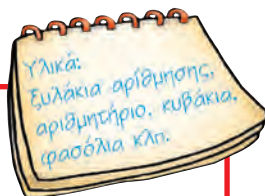
- Ποιο κορίτσι έδωσε περισσότερα χρήματα;

.....

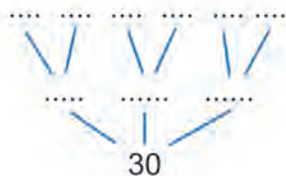
- Πόσα χρήματα έδωσε στο ταμείο η Άννα; Τα ζωγραφίζω:

- Πόσα χρήματα έδωσε στο ταμείο η Ελένη; Τα ζωγραφίζω:

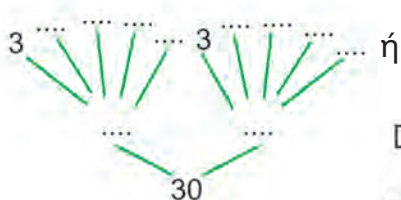
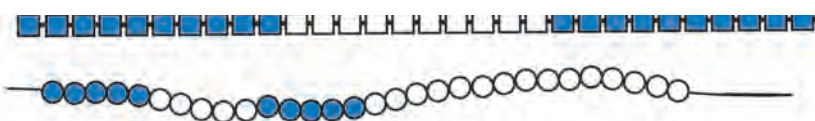

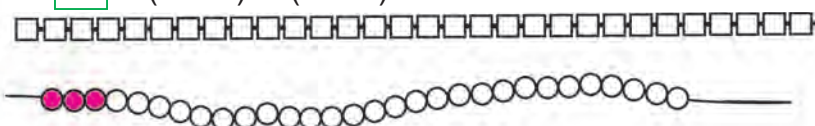
α. Φτιάχνουμε αριθμούς με τα υλικά μας. Από πόσους **ίδιους αριθμούς** μπορούμε να φτιάξουμε το 30; Παρατηρώ και συμπληρώνω:

ή $30 = \dots + \dots + \dots$ ή $30 = \dots + \dots + \dots + \dots + \dots + \dots$
 ή $30 = 3 \times \dots$ ή $30 = 6 \times \dots$

ή $30 = \dots + \dots$ ή $2 \times \dots$
 ή $30 = (5 \times \dots) + (5 \times \dots) = 10 \times \dots$

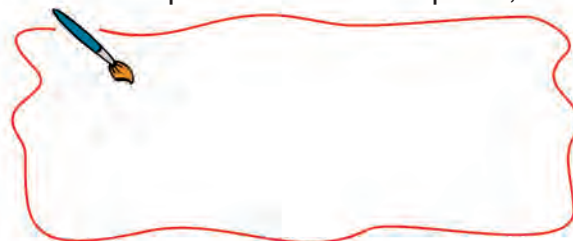

β. Η Άννα έφτιαξε με τη γιαγιά της 50 κουλουράκια.
 Η Άννα έφτιαξε τόσα κουλουράκια όσα και η γιαγιά.
 Πόσα κουλουράκια έφτιαξε η Άννα και πόσα η γιαγιά;

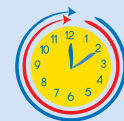

Υπολογίζω
με αριθμούς:

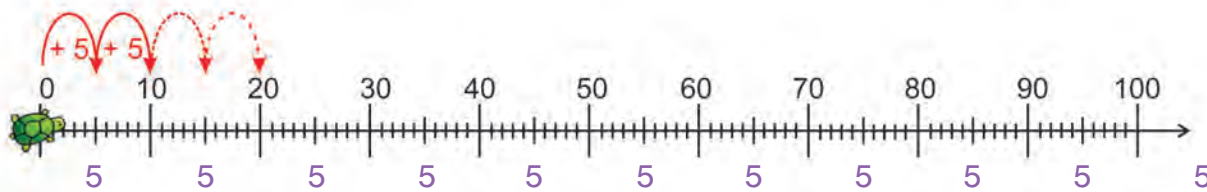
• Αν τα έβαλαν σε 5 ίδια ταψάκια, πόσα κουλουράκια έβαλαν σε κάθε ταψάκι;

Υπολογίζω
με αριθμούς:

γ. Χρησιμοποιώ τη μεζούρα και υπολογίζω με τον ίδιο τρόπο.

• Με πόσα ίδια βήματα θα φτάσει το στο 40; Στο 80;

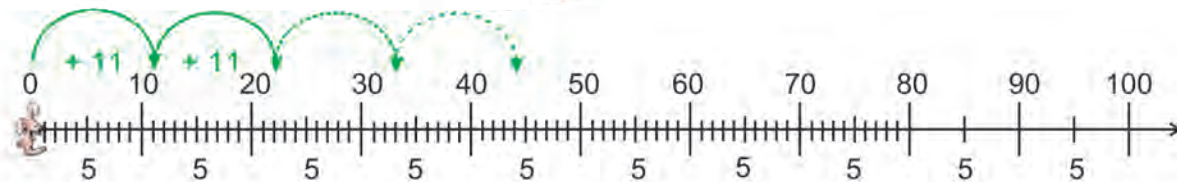
• Για να φτάσει στο 40, θα πατήσει στους αριθμούς 0, 5,, 40

ή $\square \times 5 = 40$

• Για να φτάσει στο 80;

ή $\square \times 5 = 80$

• Με πόσα ίδια άλματα θα φτάσει το στο 44; Στο 88;

• Για να φτάσει στο 44, θα πατήσει στους αριθμούς 0, 11,, 44

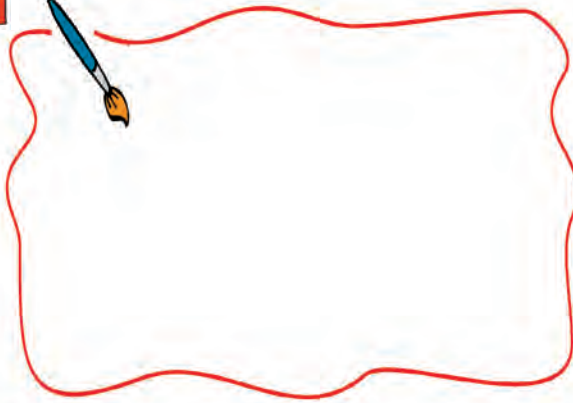
ή $\square \times \square = 44$

• Για να φτάσει στο 88;

ή $\square \times \square = 88$

δ. Η μητέρα του Γιώργου αγόρασε 17 μήλα και άλλα τόσα αχλάδια. Ο Γιώργος μαζί με την αδερφή του την Ανεζίνα έφαγαν ο καθένας από 2 μήλα και 3 αχλάδια.

Πόσα έμειναν: Μήλα; Αχλάδια; Φρούτα συνολικά;

Υπολογίζω με κάθετες πράξεις:

Μήλα που έμειναν: Αχλάδια που έμειναν:

Φρούτα που έμειναν:

α. Αν = 27, = 6, = 7, τότε βρίσκω ποιο μοτίβο έχει τη μεγαλύτερη αριθμητική αξία.

• Υπολογίζω: + + + + + =

• Υπολογίζω: + + + + + =

• Υπολογίζω: + + + =

β. Παρατηρούμε προσεχτικά τα δεδομένα του πίνακα που μας δείχνει πόσα παιχνίδια μάζεψαν τα παιδιά για να προσφέρουν τις γιορτές στο 13ο και στο 21ο Δημοτικό Σχολείο Κερατσινίου.

Παιχνίδια	Έχουμε	Λείπουν	Σύνολο
παζλ	58 (περίπου 60)	(περίπου 40)	100
ντόμινο	(περίπου)	59 (περίπου 60)	100
αυτοκινητάκια	66 (περίπου 70)	(περίπου)	100
κούκλες	(περίπου)	73 (περίπου 70)	100

Με την ομάδα μου διατυπώνουμε τα 3 προβλήματα και προτείνουμε τη λύση τους.

- 1ο) Έχουμε 58 παζλ. Πόσα χρειαζόμαστε ακόμα για να έχουμε συνολικά 100 παζλ;

Χρειαζόμαστε περίπου:

Αν θέλουμε να υπολογίσουμε ακριβώς, μας λείπουν ακόμη Δηλαδή συνολικά

Ενότητα 3

- 2ο) Έχουμε ντόμινο. Πόσα χρειαζόμαστε ακόμα για να έχουμε συνολικά 100;

Χρειαζόμαστε περίπου:

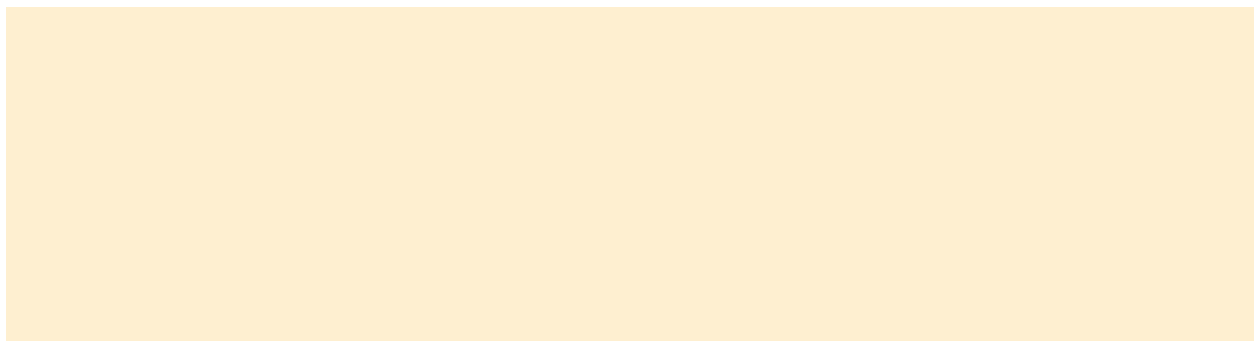
Αν θέλουμε να υπολογίσουμε ακριβώς, μας λείπουν ακόμη Δηλαδή συνολικά

- 3ο) Έχουμε αυτοκινητάκια. Πόσα χρειαζόμαστε ακόμα για να έχουμε συνολικά 100;

Χρειαζόμαστε περίπου:

Αν θέλουμε να υπολογίσουμε ακριβώς, μας λείπουν ακόμη Δηλαδή συνολικά

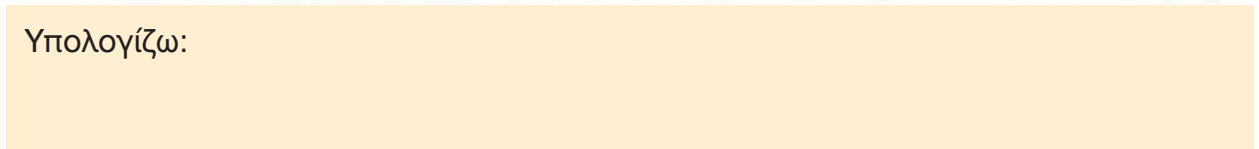
- γ. Συμπληρώνω το πρόβλημα και προτείνω τη λύση του: Ο Άρης διαβάζει κάθε μέρα μερικές σελίδες από το αγαπημένο του βιβλίο «Ελληνική Μυθολογία». Συνολικά το βιβλίο έχει 60 σελίδες. Έχει διαβάσει ως τώρα σελίδες

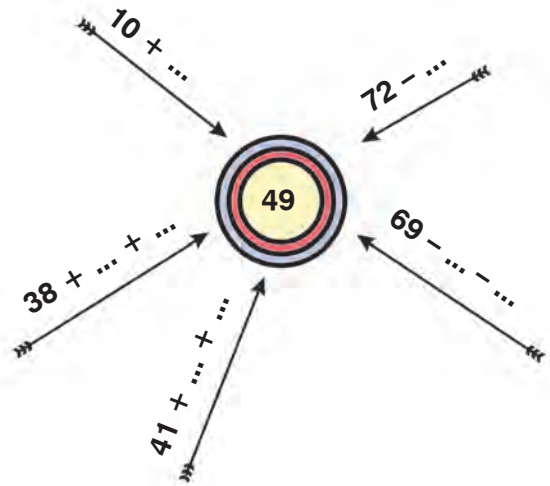
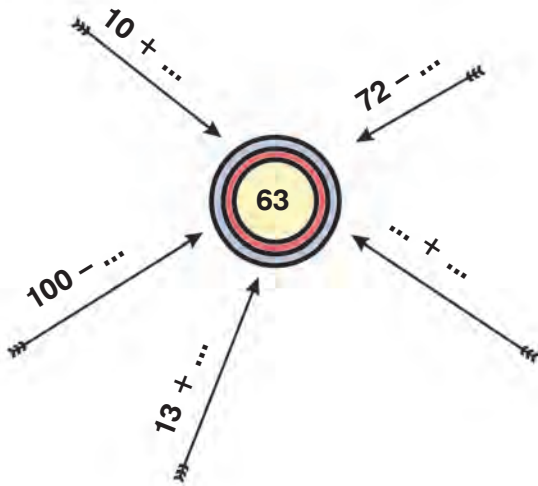
- δ. Πόση απόσταση θα διανύσει το σαλιγκαράκι για να φτάσει στο φύλλο;

Υπολογίζω:

α. Συμπληρώνω.

Συζητάμε στην τάξη τις στρατηγικές που κάναμε τους υπολογισμούς μας.

Ποια πρόσθεση με δυσκόλεψε;

Ποια αφαίρεση με δυσκόλεψε;

β. Χρωματίζω το συμμετρικό του. Υπολογίζω:

Πόσα είναι συνολικά τα

κουτάκια;

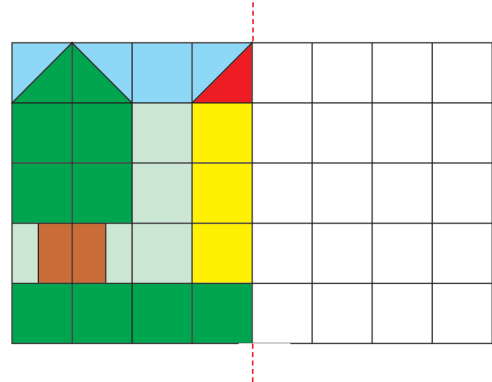
κουτάκια;

κουτάκια;

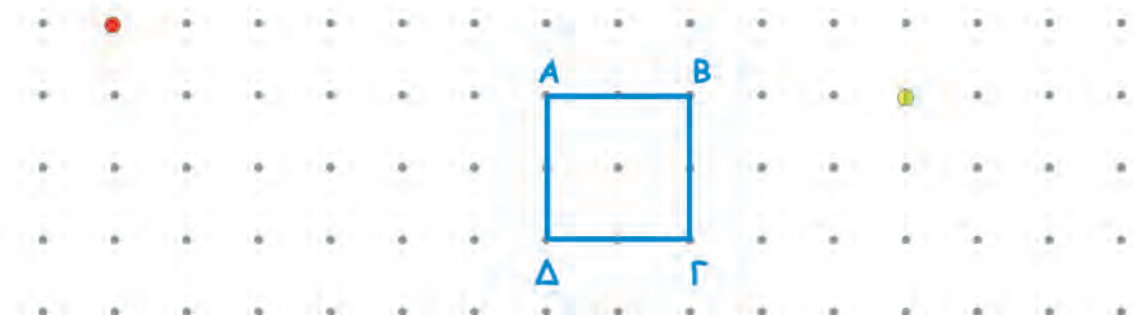
κουτάκια;

Πιο πολλά κουτάκια είναι τα

Όλα τα κουτάκια είναι

γ. Φτιάχνω τετράγωνα: Πρώτα ένα **τετράγωνο με διπλάσια πλευρά** από το τετράγωνο **ΑΒΓΔ**. Ύστερα ένα **τετράγωνο με μισή πλευρά** από το τετράγωνο **ΑΒΓΔ**. Τι σχέση έχουν τα τρία τετράγωνα μεταξύ τους;

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

- δ. Ελέγχω αν το πρόβλημα μπορεί να λυθεί. Βάζω στο σωστό.

Στην τάξη τα παιδιά φέρνουν κουτιά για να φτιάξουν κατασκευές. Το καθένα φέρνει από 3 κουτιά. Πόσα κουτιά μάζεψαν συνολικά τα παιδιά;

- Δεν μπορεί να λυθεί
- Μπορεί να λυθεί

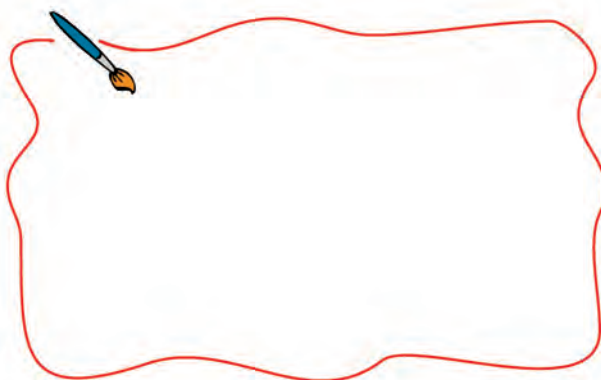
• Εξηγώ την απάντησή μου:

- Το ξαναγράφω με τρόπο που να μπορούμε να το λύσουμε. Το δίνω στον διπλανό μου να το λύσει.

- ε. Το λεωφορείο έχει 30 επιβάτες.

Μετά την τρίτη στάση, πόσοι επιβάτες θα είναι μέσα στο λεωφορείο; Περίπου

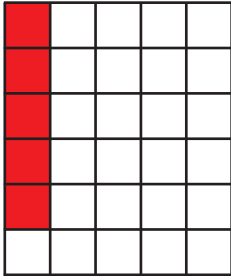

Υπολογίζω με αριθμούς:

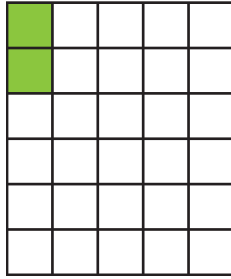

α. Υπολογίζω με τα δάχτυλα. Ελέγχω με τη ζωγραφική (με το αντίστοιχο χρώμα).

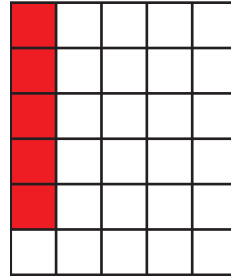
• $2 \times 5 = \square$

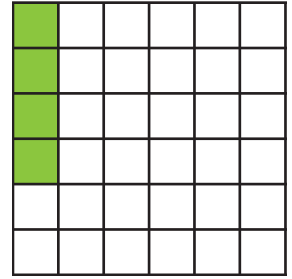
• $5 \times 2 = \square$

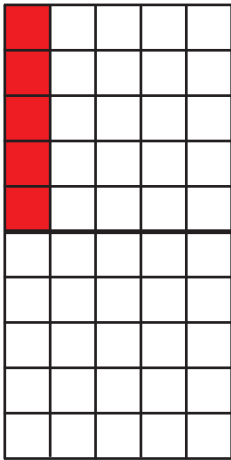
• $4 \times 5 = \square$

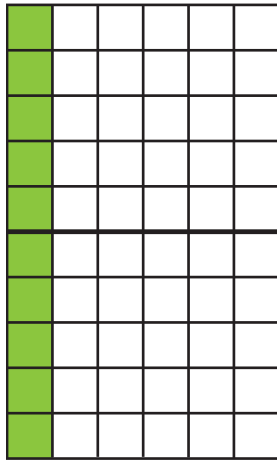
• $5 \times 4 = \square$

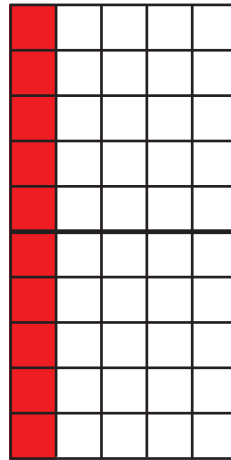
• $4 \times 5 = \square$

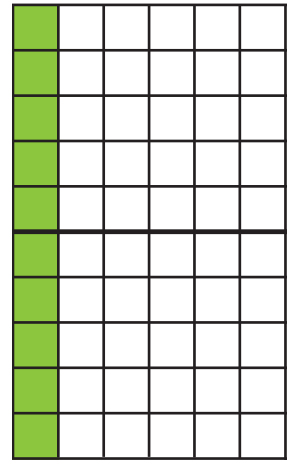
• $4 \times 10 = \square$

• $3 \times 10 = \square$

• $4 \times 10 = \square$

β. Υπολογίζω με τα δάχτυλα την προπαίδεια του 5 και του 10. Παρατηρώ τα αποτελέσματα σε κάθε ζευγάρι.

$1 \times 5 = \square$

$2 \times 5 = \square$

$3 \times 5 = \square$

$4 \times 5 = \square$

$5 \times 5 = \square$

$1 \times 10 = \square$

$2 \times 10 = \square$

$3 \times 10 = \square$

$4 \times 10 = \square$

$5 \times 10 = \square$

$6 \times 5 = \square$

$7 \times 5 = \square$

$8 \times 5 = \square$

$9 \times 5 = \square$

$10 \times 5 = \square$

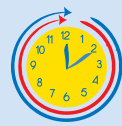
$6 \times 10 = \square$

$7 \times 10 = \square$

$8 \times 10 = \square$

$9 \times 10 = \square$

$10 \times 10 = \square$

γ. Αντιστοιχίζω όσα αποτελέσματα είναι ίσα. Ελέγχω με όποιον τρόπο θέλω.

$2 \times 5 = \square$

$10 \times 3 = \square$

$3 \times 10 = \square$

$(10 \times 5) + 5 = \square$

$11 \times 5 = \square$

$5 + 5 = \square$

$7 \times 10 = \square$

$(5 \times 10) + 10 + 10 = \square$

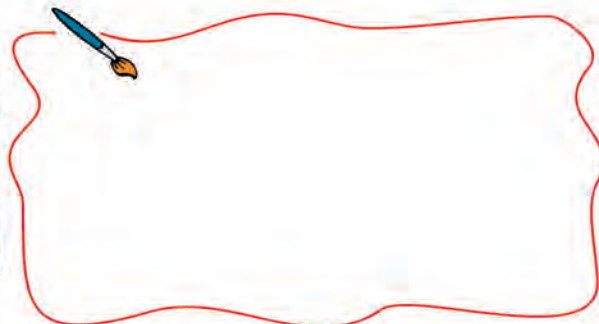
$8 \times 5 = \square$

$(10 \times 5) - 5 - 5 = \square$

δ. Πότε εισέπραξε η μητέρα της Ζωής περισσότερα χρήματα, το πρωί ή το απόγευμα; (1 κανάτα κοστίζει 30 €, 1 πιάτο κοστίζει 25 €).

Πούλησα 3 κανάτες το πρωί και 3 πιάτα το απόγευμα.

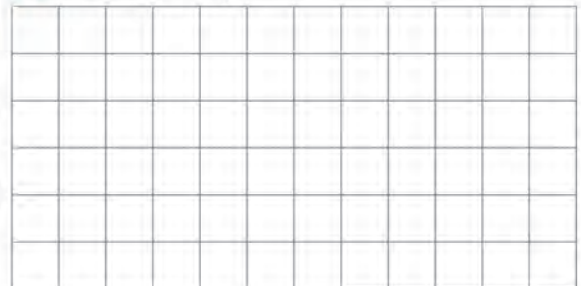
Υπολογίζω με αριθμούς:

ε. Υπολογίζω με τα δάχτυλα και ελέγχω με τη ζωγραφική (με το αντίστοιχο χρώμα).

● $3 \times 5 = \square$

● $6 \times 5 = \square$

● $12 \times 5 = \square$

Τι παρατηρούμε για τα αποτελέσματα;

α. Βρίσκω με τα δάχτυλα τις αριθμητικές σειρές:

του 2: 0, 2, 4, 6,
 του 4: 0, 4, 8, 12,

και συμπληρώνω στον πίνακα την προπαίδια:

φορές	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
το 2:	0	2	4	...	...	...	...	...	...	...	...	...
το 4:	0	4	8	...	...	...	...	...	...	...	...	...

β. Ζωγραφίζω στο πλέγμα με το ίδιο χρώμα τα γινόμενα.

$9 \times 2 = \dots\dots$

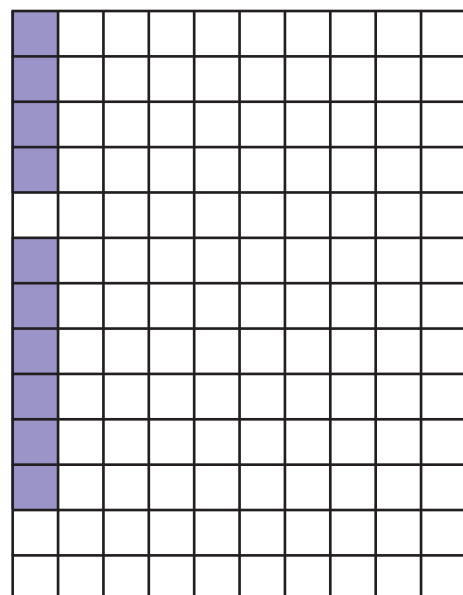
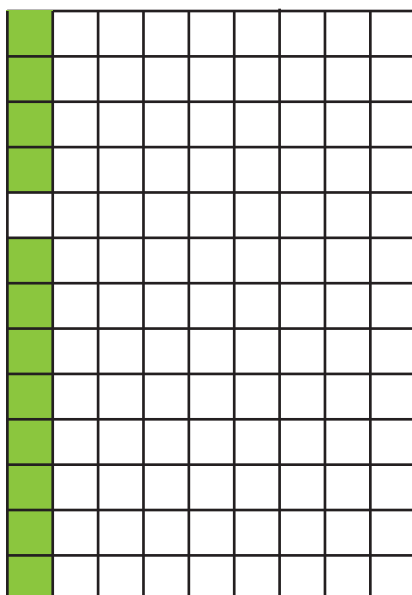
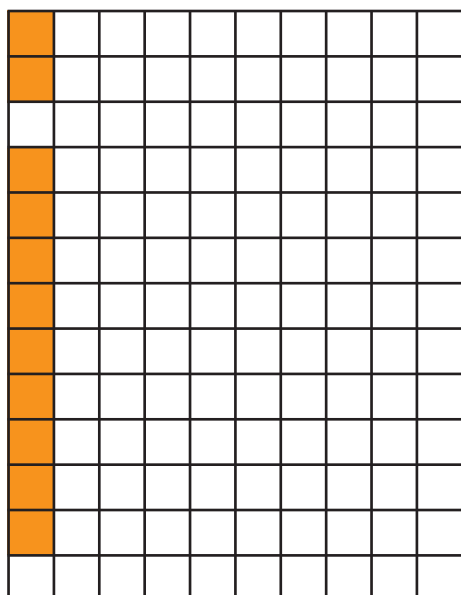
$2 \times 9 = \dots\dots$

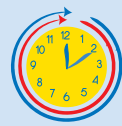
$8 \times 4 = \dots\dots$

$4 \times 8 = \dots\dots$

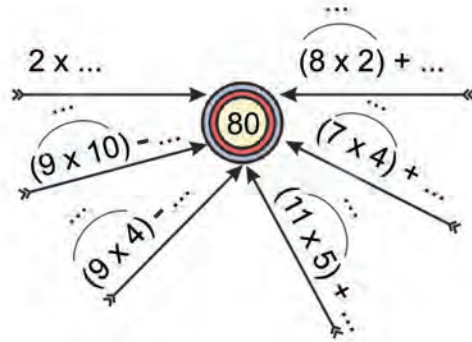
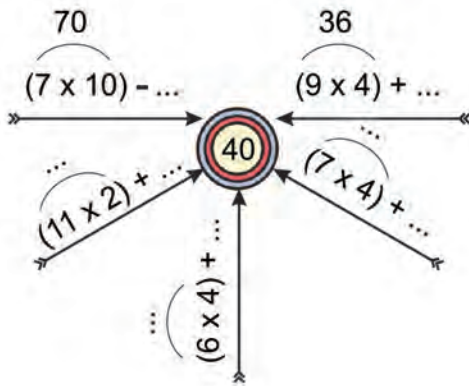
$6 \times 4 = \dots\dots$

$4 \times 6 = \dots\dots$

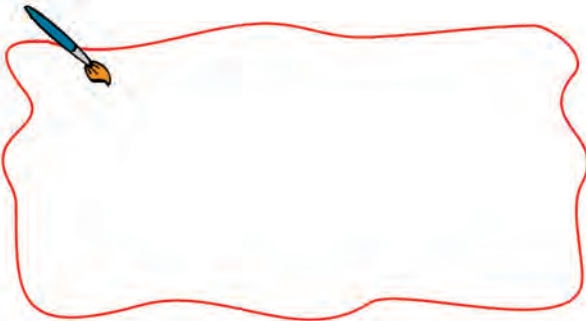

γ. Συμπληρώνω τους αριθμούς που λείπουν.

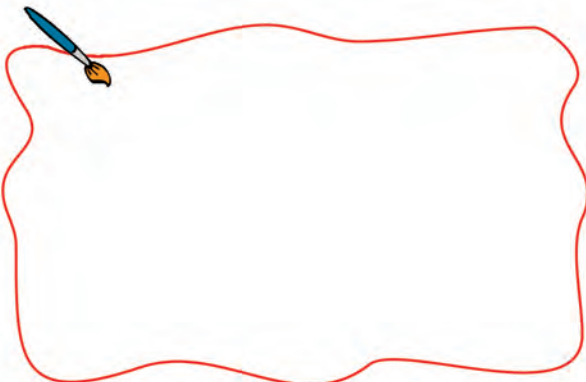
δ. Τα 2 παιδιά έχουν συνολικά 4 χέρια. Τα 8 παιδιά πόσα χέρια έχουν συνολικά; Ζωγραφίζω και λύνω το πρόβλημα.

Υπολογίζω με αριθμούς:

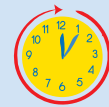

ε. Όλα τα παιδιά στην παρέα αγόρασαν: ένα 2€ και 4€ Τα παιδιά ήταν 8. Πόσα χρήματα πλήρωσαν;

Υπολογίζω με αριθμούς:

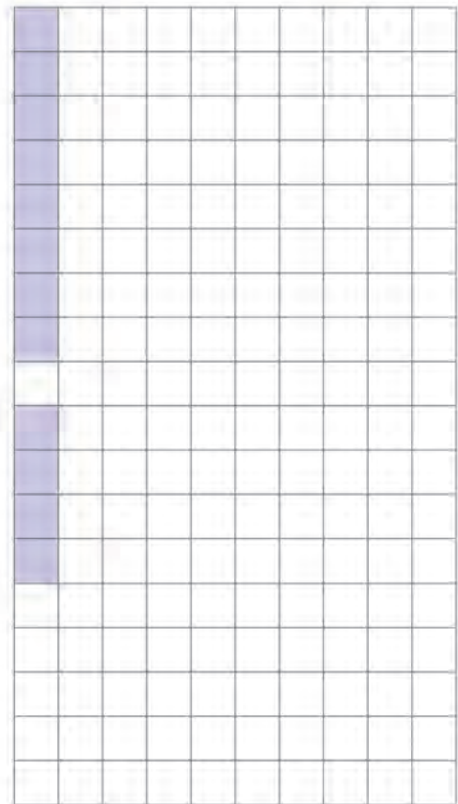
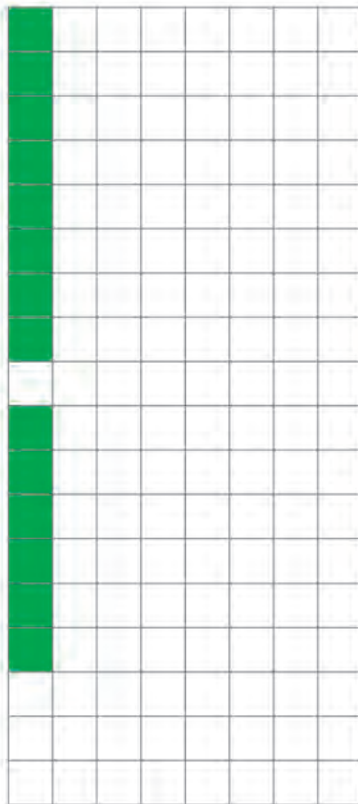
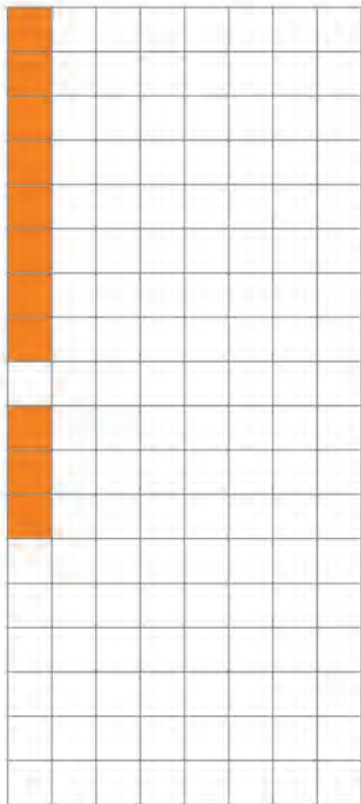

γ. Ζωγραφίζω στο πλέγμα με το ίδιο χρώμα τα γινόμενα.

$$\begin{aligned} 3 \times 8 &= \dots\dots \\ 8 \times 3 &= \dots\dots \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 6 \times 8 &= \dots\dots \\ 8 \times 6 &= \dots\dots \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} 9 \times 8 &= \dots\dots \\ 9 \times 4 &= \dots\dots \end{aligned}$$

δ. Ένα χταπόδι έχει 8 πόδια. Πόσα πόδια έχουν:

12 χταπόδια;

6 χταπόδια;

• Μια θαλάσσια χελώνα έχει 4 πόδια. Πόσα πόδια έχουν:

12 θαλάσσιες χελώνες;

6 θαλάσσιες χελώνες;.....

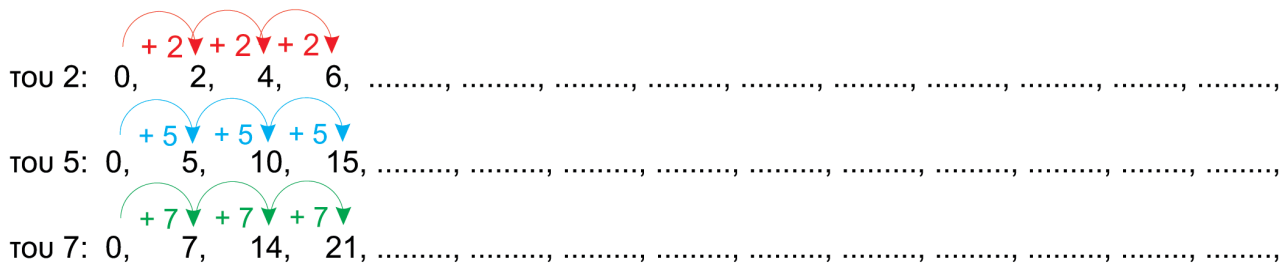

α. Υπολογίζω την προπαίδεια του 2, του 5 και του 7.

• Με τα δάχτυλα:

• Στην αριθμογραμμή:

• Με πίνακα:

φορές το 7	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
βρίσκω:	0	7											

β. Η εβδομάδα έχει 7 ημέρες. Υπολογίζω πόσες μέρες έχουν:

• οι 4 εβδομάδες (ή περίπου 1 μήνας);

• οι 8 εβδομάδες (ή περίπου 2 μήνες);

• οι 12 εβδομάδες (ή περίπου 3 μήνες);

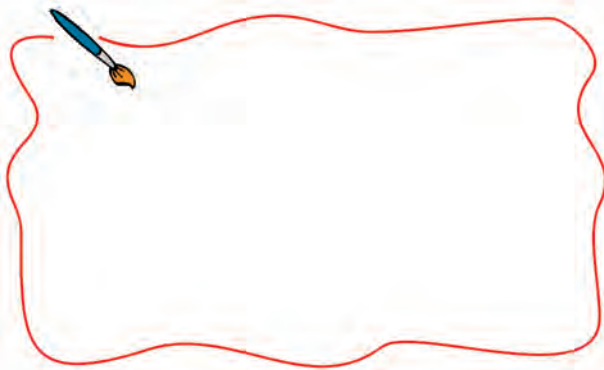

Ενότητα 4

γ. Ο Νικόλας κάθε εβδομάδα βάζει στον κουμπαρά του

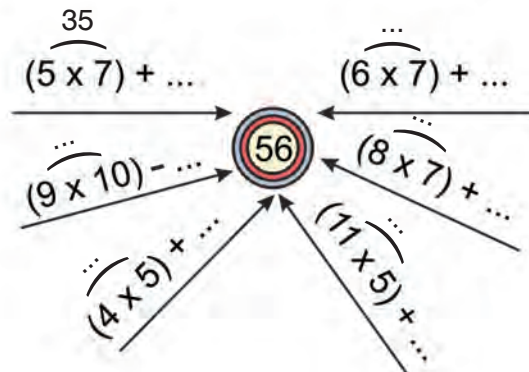

Πόσα χρήματα θα έχει στον κουμπαρά του μετά από 9 εβδομάδες;

Υπολογίζω με αριθμούς:

δ. Συμπληρώνω τους αριθμούς που λείπουν.

ε. Ο Κωνσταντίνος διαβάζει κάθε μέρα 7 σελίδες από ένα βιβλίο. Αν διαβάζει με τον ίδιο ρυθμό:

- Πόσες σελίδες θα διαβάσει σε 5 μέρες;

- Πόσες σελίδες θα διαβάσει σε 10 μέρες;

- Πόσες σελίδες θα διαβάσει σε 15 μέρες;

α. Βρίσκω με όποιον τρόπο θέλω.

$1 \times 3 = \boxed{\dots}$

$2 \times 3 = \boxed{\dots}$

$3 \times 3 = \boxed{\dots}$

$4 \times 3 = \boxed{\dots}$

$5 \times 3 = \boxed{\dots}$

$1 \times 6 = \boxed{\dots}$

$2 \times 6 = \boxed{\dots}$

$3 \times 6 = \boxed{\dots}$

$4 \times 6 = \boxed{\dots}$

$5 \times 6 = \boxed{\dots}$

$6 \times 3 = \boxed{\dots}$

$7 \times 3 = \boxed{\dots}$

$8 \times 3 = \boxed{\dots}$

$9 \times 3 = \boxed{\dots}$

$10 \times 3 = \boxed{\dots}$

$6 \times 6 = \boxed{\dots}$

$7 \times 6 = \boxed{\dots}$

$8 \times 6 = \boxed{\dots}$

$9 \times 6 = \boxed{\dots}$

$10 \times 6 = \boxed{\dots}$

$11 \times 3 = \boxed{\dots}$

$11 \times 6 = \boxed{\dots}$

Μπορώ να υπολογίσω την προπαίδεια του 6 με την προπαίδεια του 3 και στη συνέχεια να διπλασιάσω.

Μπορούμε όμως να την υπολογίσουμε από την προπαίδεια του 5 και την προπαίδεια του 1 και μετά να προσθέσουμε.

β. Ζωγραφίζω στο πλέγμα με το ίδιο χρώμα τα γινόμενα.

$7 \times 3 = \boxed{}$

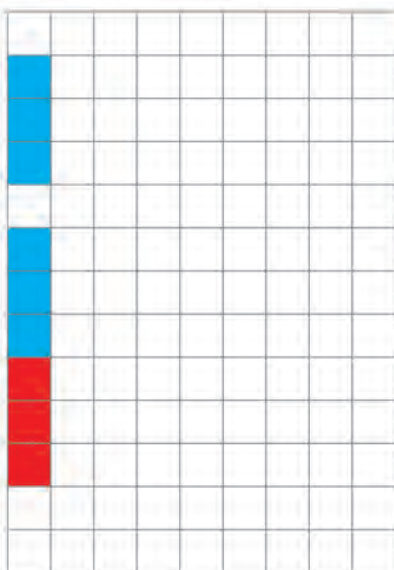
$7 \times 5 = \boxed{}$

$7 \times 6 = \boxed{}$

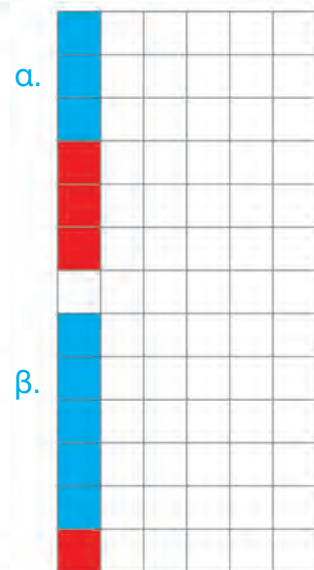
$7 \times 1 = \boxed{}$

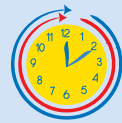
$7 \times 6 = \boxed{}$

$5 \times 6 = \boxed{}$

Με δύο τρόπους:

γ. Αντιστοιχίζω όσα είναι ίσα.

$6 \times 3 = \square$ ●
 $8 \times 6 = \square$ ●
 $60 + 6 = \square$ ●
 $5 \times 6 = \square$ ●

● $11 \times 6 = \square$
 ● $(3 \times 3) + 3 + 3 + 3 = \square$
 ● $(10 \times 6) - 6 - 6 = \square$
 ● $(10 \times 6) + 6 = \square$

δ. Σε κάθε κουτί χωράνε 6 μαρκαδόροι. Πόσοι μαρκαδόροι χωράνε σε 9 ίδια κουτιά;

Blank area for student response.

● Πόσα ίδια κουτιά θα χρειαστούμε για τους 72 μαρκαδόρους;

Κουτιά	Μαρκαδόροι
1	6
2	
3	
4	

Κουτιά	Μαρκαδόροι
5	
6	
7	
8	

ε. Στην τάξη του τα παιδιά έφτιαξαν κολάζ με θέμα «Η γειτονιά μου».

Κάθε παιδί ζωγράφισε: 3 σπιτάκια, 1 δέντρο και 2 παιδάκια.

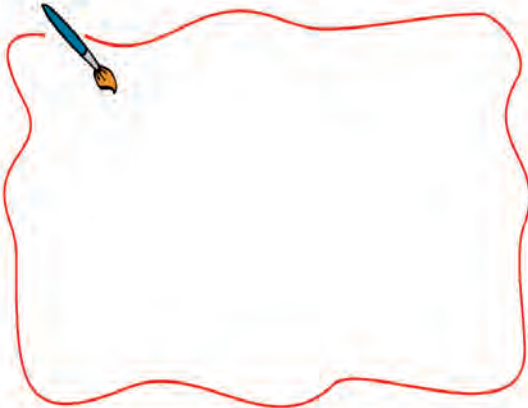
● Αν τα αγόρια ήταν 7 και τα κορίτσια 5, πόσες συνολικά ζωγραφιές κόλλησαν τα παιδιά στο κολάζ;

Large red outline for student response.

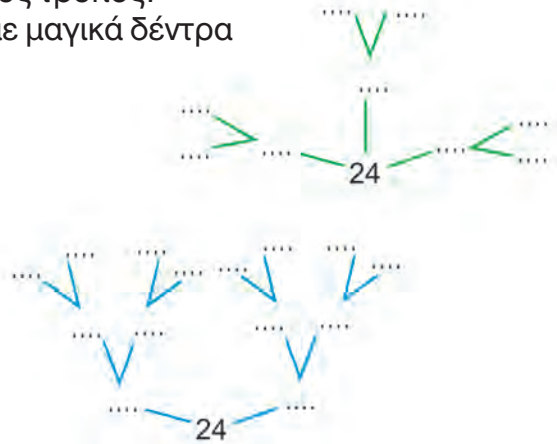

α. Με 24 τριαντάφυλλα πόσες ίδιες ανθοδέσμες μπορούμε να φτιάξουμε; Προτείνω 2 διαφορετικούς τρόπους.

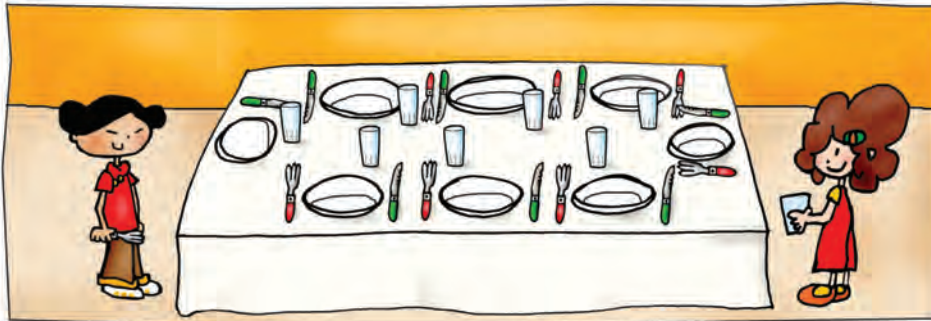
• 1ος τρόπος: με ζωγραφική

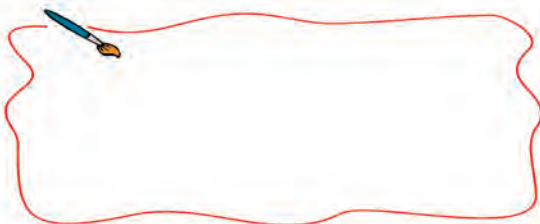
• 2ος τρόπος: με μαγικά δέντρα

β. Στο τραπέζι τα παιδιά βάζουν πιάτα για 8 άτομα. Δίπλα σε κάθε πιάτο βάζουν 1 μαχαίρι, 1 πιρούνι και 1 ποτήρι.

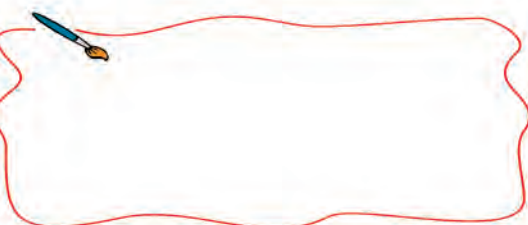

• Πόσα πράγματα έβαλαν συνολικά τα παιδιά πάνω στο τραπέζι;

Υπολογίζω:

• Αν έβαζαν πιάτα για τα μισά άτομα, πόσα πράγματα θα είχε πάνω στο τραπέζι;

Υπολογίζω:

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

γ. Ποιοι αριθμοί είναι;

- Αν πολλαπλασιαστώ με τον εαυτό μου, δίνω το 25.

$$\square \times \square = 25$$

- Αν πολλαπλασιαστώ με τον εαυτό μου, δίνω το 100.

$$\square \times \square = 100$$

- Αν πολλαπλασιαστώ με τον εαυτό μου, δίνω το 64.

$$\square \times \square = 64$$

- Αν πολλαπλασιαστώ με τον εαυτό μου, δίνω το 49.

$$\square \times \square = 49$$

δ. Μια γαλοπούλα έχει πόδια. Πόσα πόδια έχουν 19 γαλοπούλες;

- Εκτιμώ: Περίπου πόδια.
- Συμπληρώνω τον πίνακα.

Γαλοπούλες	1	10	9	20	19
Πόδια	2				

Υπολογίζω: x 19 =

ε. Ο Θανάσης και οι φίλοι του έχουν 90 καπάκια. Συμπληρώνω τα μαγικά δέντρα του 90 και βρίσκω πώς μπορεί να χωρίσαν δίκαια τα καπάκια οι φίλοι.

$$90 = \dots \times 10$$

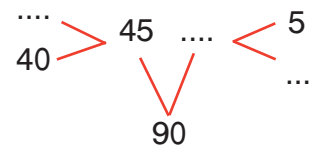
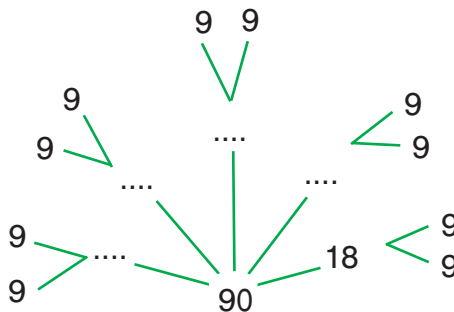
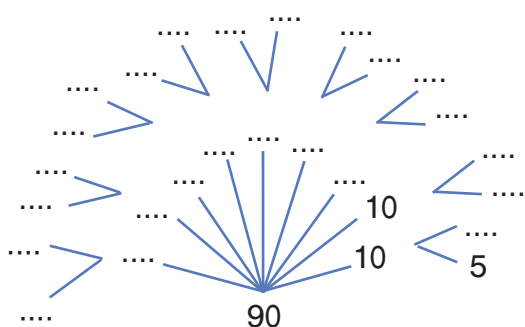
$$= \dots \times 5$$

$$90 = \dots \times 18$$

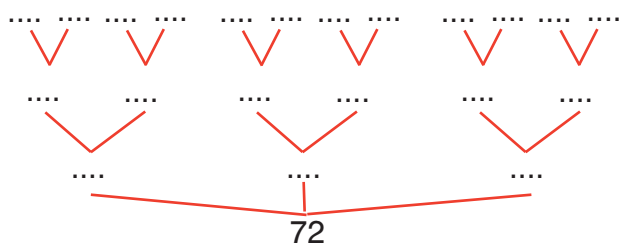
$$= \dots \times 9$$

$$90 = \dots \times 45$$

$$= (40 + \dots) \times 9$$

- Αν είχαν 72 καπάκια, πώς θα μπορούσαν να τα χωρίσουν δίκαια;

$$\square \times \square = 72$$

ή

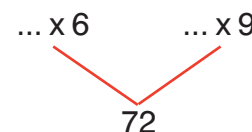
$$\square \times \square = 72$$

ή

$$\square \times \square = 72$$

ή

$$\square \times \square = 72$$

- Αν δεν τα χωρίζαν δίκαια;

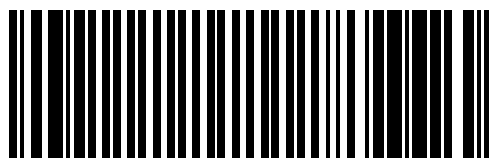
Τριάντα πέντε

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλειψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946,108, Α').

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων / ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0039
ISBN Set 978-960-06-2493-9
Τ.Β' 978-960-06-2496-0

(01) 000000 0 10 0039 9